תולדות ב

א. בקשר מיט דעם וואס דער פסוק[1] זאגט „ויגדלו הנערים" שטייט אין ילקוט שמעוני[2]: „ועשו הי' בכלל אלא שקלקל במעשיו". דאס הייסט, אז דער טייטש פון „ויגדלו" איז (ניט נאר גידול בגשמיות, אין יארן, נאר) — גדלות ברוחניות, און ווי דער ילקוט זאגט פאר דעם „האדם הגדול בענקים[3] . . הגדול אלו אברהם יצחק ויעקב שנקראו גדולים". און דאס וואס מ'געפינט נאכדעם אז עשו איז געווען (ניט קיין „גדול" ברוחניות, נאר להיפך) א רשע, איז ווייל „קלקל במעשיו".

אויך דער זהר[4] איז מפרש, אז „ויגדלו הנערים" מיינט א רוחניות'דיקע גדלות, וז"ל: „ויגדלו הנערים, סטרא דאברהם גרים לון לאתגדלא וזכותי' סייע לון, הוא הוה מחנך לון במצות . . לאסגאה יעקב ועשו" — וואס דאס איז נאך מער במפורש והדגשה ווי לויטן פירוש הנ"ל פון ילקוט:

אין ילקוט קען מען איינטייטשן (בדוחק עכ"פ), אז דער „ויגדלו" וואס באציט זיך אויך אויף עשו, מיינט ניט גדלות רוחנית בפועל, נאר בלויז אן אפשריות צו זיין א גדול ברוחניות, „אלא שקלקל במעשיו".

אין זהר אבער שטייט בפירוש, אז דער „ויגדלו" מיינט אז יעקב ועשו זיינען געווארן גדולים (ברוחניות) בפועל, ביז צו עשיית המצות בפועל — „הוא הוה מחנך לון במצות".

דארף מען פארשטיין: ווי קען מען זאגן אז עשו (מצד עצמו) איז געווען ראוי צו זיין א גדול ברוחניות, און נאכמער, אז ער איז בפועל געווען א גדול (נאר דערנאך „קלקל במעשיו") — בעת אז אויפן פסוק[5] „ויתרוצצו הבנים בקרבה" זאגן חז"ל[6] (און דער זהר אליין[7] ברענגט דאס גלייך נאכן פירוש הנ"ל אין „ויגדלו הנערים"), אז שוין במעי אמו האט עשו זיך „געריסן" צו ע"ז?

נאך מער: גלייך נאך „ויגדלו הנערים" איז דער פסוק ממשיך „ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה", ד.ה., אז דער „ויגדל(ו)" פון עשו האט זיך אויסגעדריקט אין דעם וואס „ויהי עשו איש יודע ציד גו" — היינט ווי קען מען זאגן אז דער „ויגדלו" מיינט גדולה רוחניות?

ב. לכאורה וואלט מען געקענט ענטפערן (די ערשטע שאלה הנ"ל):

חז"ל[8] זאגן אז א תינוק במעי אמו „מלמדין אותו כל התורה כולה . . וכיון שבא לאויר העולם בא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו כל התורה כולה", (וי"ל טעם העקרי — אויב ער וועט ניט פארגעסן כל התורה כולה, וועט פעלן אין זיין בחירה חפשית — עס דארף דאך זיין „נתתי[9] לפניך . . את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע" באופן שווה).

---

1) פרשתנו כה, כז.
2) יהושע רמז כג.
3) יהושע יד, טו.
4) פרשתנו קלח, סע"ב. — ביאור ג' הענינים שבפעולת אברהם על יעקב ועשו ראה לקוטי לוי יצחק לזהר שם.
5) פרשתנו כה, כב.
6) ב"ר פס"ג, ו. פרש"י עה"פ.
7) קלט, רע"א.
8) נדה ל, ב.
9) נצבים ל, טו.

דערפון איז אויך פארשטאנדיק בעניננו, אז בשעת הלידה איז אט די „הנהגה" (צו „רייסן" זיך צו ע"ז) נשכח געווארן פון עשו (כדי ער זאל האבן בחירה חפשית), און דער חינוך פון אברהם וכו' האט געווירקט בכל התוקף.

אבער דאס איז ניט מספיק, ווייל סוף סוף האט די הנהגה במעי אמו איבער־געלאזט אויף אים א רושם, א טבע פון ציען זיך צו ע"ז, וואס האט געבראכט אז ער זאל זיך פורש זיין לע"ז בגדלותו; און ווי עס שטייט בפירוש אין זהר, אז זיין שפעטערדיקע פרישה לע"ז (בגד־לותו) איז געקומען „בגין כך" וואס דאס איז „דוכתי' דאתחזי ליי"[10], מצד זיין רייסן זיך לע"ז במעי אמו.

[ס'איז ע"ד ווי דאס איז אין צד הקדו־שה הנ"ל, אז דער לערנען כל התורה כולה במעי אמו, אע"פ אז דערנאך „משכחו כל התורה כולה", איז (ווייל דער לימוד במעי אמו לאזט איבער א רושם אין דעם קינד[11]) אז ער זאל זיך דערנאך „ציען" צו תורה].

איז הדרא קושיא לדוכתא: ווי זאגט מען אז „ועשו הי' בכלל (די „גדולים") אלא שקלקל במעשיו"?

ג. אויפן פסוק[9] „ויתרוצצו הבנים בקרבה" זאגן חז"ל[12] נאך א פירוש, אז די „התרוצצות" און קריגעריי צווישן יעקב און עשו איז געווען „בנחלת שני עולמות", „בשביל העולם הזה והעולם הבא".

איז תמוה[13]: אין וואס איז באשטאנען די מריבה צווישן יעקב ועשו? עשו האט געוואלט עולם הזה, און יעקב — עולם הבא: האבן זיי דאך ניט געהאט וועגן וואס צו קריגן זיך!

מוז מען זאגן, אז עשו האט געוואלט ניט נאר עוה"ז, און יעקב — ניט נאר עוה"ב, נאר יעדערער פון זיי האט גע־וואלט ביידע עולמות:

איז תמוה: פארוואס זאל עשו הרשע וועלן עולם הבא[14]?

ד. וועט מען דאס פארשטיין בהק־דים הביאור אין דעם מאמר חז"ל הנ"ל, אז שוין במעי אמו האט זיך עשו גע־ריסן צו ע"ז — דלכאורה איז דאס תמוה ביותר:

די אבות זיינען געווען א „מרכבה"[15] צו רצון העליון, ווי דער אלטער רבי איז מבאר אין תניא[16] אז „כל אבריהם כולם . . (ו)לא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם"; איז דאך פשוט, אז זייערע תולדות זיינען געבארן געווארן בתכלית הקדושה, און אין זיי איז פא־ראן דער „כח האב" (ואדרבה, די עצמיות פון דעם אב)[17] — היינט ווי קען זיין אז יצחק'ס א זון זאל זיך ציען בטבע שלו צו עבודה זרה?!

דאס וואס עשו איז דערנאך אויסגע־וואקסן א רשע, איז קיין קשיא ניט, ווייל „קלקל במעשיו" — יעדער מענטש איז א בעל בחירה צו פירן זיך ווי ער וויל,

10) שמזה משמע שזה הי' יותר מ.טבע..(שרק) מוכן לחסרון" (שמונה פרקים להרמב"ם רפ"ח. ע"ש). וראה ב"ר שם.

11) אוה"ת שה"ש ריש ע' עג. וראה מפרשי הע"י נדה שם. לקו"ת שלח מד, א. אוה"ת ראה ע' תרלח. לקו"ש ח"ה ע' 13.

12) יל"ש ופרש"י עה"פ. סדר אליהו זוטא פי"ט (אבל שם משמע שלא הי' בזה מריבה).

13) ראה גם של"ה פרשתנו רפט, א.

14) ראה תנחומא תרומה ט (ותנחומא באבער שם ז) דיעקב שותף עם עשו בעוה"ז, אבל עשו אינו שותף עם יעקב לעוה"ב.

15) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.

16) פכ"ג.

17) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 194 ובהנסמן בהערה 35 שם.

און עשו האָט בוחר געווען (מפני הסביבה, הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו, געהאָט צוטאָן מיט נמרוד[18] וכו') צו מקלקל זיין במעשיו. דאָס איז אַבער „מעשיו" — די מעשים וואָס ער (בבחירתו) האָט (דורך זיי) מקלקל געווען; ס'איז ניט געקומען פון יצחק ח"ו, נאָר (כדיוק לשון חז"ל[19]) „יצחק (ש)יצא ממנו עשו", עשו איז אַרויס און זיך אָפגעטיילט — „יצא ונפרד[20] — פון תחומו של יצחק.

דאָ זאָגט מען אַבער, אַז נאָך איידער ער איז געבאָרן געווארן — דאָס הייסט, נאָך פאַרן אָפטיילן זיך פון דער פאַרבונדנקייט מיט (יצחק ו)רבקה — האָט ער זיך שוין געצויגן צו עבודה זרה!

[און עד כדי כך איז דאָס ביי אים געווען איינגעוואָרצלט, ביז אַז דאָס האָט גורם געווען (כנ"ל פון זהר) אַז ער זאָל זיך פורש זיין לע"ז בגדלותו].

ה. דער ביאור בזה:

ס'איז ידוע[21] בענין „מעשה אבות סימן לבנים", אַז „מעשה אבות" איז די נתינת כח אויף דער עבודה פון („בנים") אידן. דערפון איז מובן, אַז אַלע אופני עבודת ה' וועלכע זיינען פאַראַן ביי די „בנים", זיינען אויך פאַראַן (באופן של „סימן" עכ"פ) אין מעשה אבות.

דער רמב"ם אין שמונה פרקים[22] איז מבאר בארוכה די צוויי אופני עבודה — „החסיד המעולה" (וואָס איז מלכתחילה מתאווה נאָר צו טוב), און „הכובש את יצרו" (וועלכער איז „מתאווה אל הפעולות הרעות . . ויכבוש את יצרו").

פאַדערט זיך הסברה: ווי‌באַלד „האבות הן הן המרכבה", כנ"ל — וואו איז דער „סימן לבנים" פון „מעשה אבות" אויף דער עבודה פון „כובש את יצרו"[23]?

נאָך מער: א „כובש את יצרו" לכל הפחות טוט ניט קיין רע בפועל; ער איז נאָר מתאווה צו „פעולות הרעות", אַבער בפועל — „יעשה (נאָר) הטובות". עס איז אַבער פאַראַן ביי אידן די עבודה פון תשובה, צו פאַרריכטן א מעשה בלתי טוב — ווי איז שייך דער ענין פון תשובה (אין פשוטן זין) אין „מעשה אבות", וואָס דערפון זאָל וועלן א „סימן (ונתינת כח) לבנים"?

ו. לכאורה וואָלט מען געקענט ענטפערן, אַז אע"פ אַז די אבות האָבן ניט געהאָט קיין שטערונגען מבפנים ח"ו[24], זיינען אַבער געווען שטערונגען מבחוץ, פון דעם אָרום (כנ"ל), וואָס זיי האָבן געדאַרפט „כובש" זיין.

קומט אויס, אַז זייער עבודה האָט זיך גע‌טיילט אין צוויי סוגים: די עבודה בעלי' מדרגא לדרגא אין קדושה גופא; און דאָס וואָס זיי האָבן זיך מתגבר געווען אויף די מניעות מבחוץ — וואָס די התגברות ו„כיבוש" אין עבודת האבות איז א נתינת כח (סימן לבנים) אויף דער עבודה פון „כובש את יצרו".

---

18) רש"י פרשתנו כז, טו (מב"ר עה"פ. פדר"א פכ"ד. תיב"ע פרשתנו כה, כז. ועוד).

19) פסחים נו, א. ועוד.

20) לקו"ת ואתחנן ה, א. שה"ש ט, ד. ובכ"מ.

21) ראה לקו"ש ח"ה ע' 79 הערה 20. חט"ז ע' 76 הערה 12 (ועוד). ושו"נ.

22) פ"ו.

23) אף שבדוחק י"ל עכ"פ בנוגע לאברהם — שעד שלימותו בהכיר את בוראו והיותו מרכבה היתה עבודתו באופן של כובש את יצרו (ולהעיר מב"ב יז, א ובתוד"ה שלשה לא שם).

24) להעיר מזה שאברהם „כבש את רחמיו כו'". אבל לכאורה אי"ז דומה כלל להענין דכובש את יצרו.

אבער דאס איז, לכאורה, ניט קיין ביאור מספיק. ווייל אין כמה פרטים איז שוועריר צו זיין א „כובש את יצרו" (צו מתגבר זיין אויף די מניעות מבפנים) ווי צו זיך מתגבר זיין אויף מניעות שמבחוץ — ולפ"ז: ווי אזוי איז אויף דער עבודה פון אידן א נתינת כח פון מעשה אבות?

איינע פון די הסברות אין דעם: די מעלה פון „כובש את יצרו" איז אין דעם, וואס אט די „גבורה"[25] קעגן זיין יצר ברענגט ארויס ווי שטארק ער איז צוגע־בונדן צום אויבערשטן — אז כאטש ער איז מתאווה צו פעולות הרעות, פונ־דעסטוועגן שוואכט ער ניט אפ זיין רצון צו פאלגן דעם אויבערשטן און טאן בלויז טוב.

ועד"ז — און נאך מער — איז די מעלה ו„גבורה" פון א בעל תשובה[26], אז טראץ דעם וואס ער איז דורכגעפאלן און געטאן אן עבירה, איז ביי אים דער אינערליכער פארבונד מיטן אויבערשטן מיט אזא תוקף, ביז דאס ברענגט אים צו כובש זיין דעם רע — חרטה האבן אויפן עבר און זיך אומקערן לעבודת ה'.

און דערפאר איז „מעשה אבות סימן לבנים" אויך בנוגע צו דער עבודה פון „כובש את יצרו" און עבודת התשובה — ווייל אט דעם תוקף ההתקשרות צום אויבערשטן, וואס קיין זאך קען איר ניט אפשוואכן, האט מען בירושה פון די אבות, וואס זיינען געווען שטענדיק א „מרכבה" צום אויבערשטן באופן אז אין דעם איז ניט געווען שייך קיין הפסק „אפילו שעה אחת"[27].

25) אבות רפ"ד.

26) ראה רמב"ם הל' תשובה (פ"ז ה"ד) „טעם טעם החטא ופירש ממנו וכבש יצרו . . כובשים יצרם יותר מהם (צדיקים)". וראה מאמרי אדה"ז — תקס"ט ע' ריד.

27) ל' התניא רפל"ד.

און דערויבער, אע"פ אז די „גבורה" פון די אבות האט זיך אויסגעדריקט בפועל נאר בשייכות צו מניעות מבחוץ, איז אבער די סיבת ה„גבורה" — וואס דאס איז דער תוקף ההתקשרות צום אויבערשטן — א נתינת כח לבנים לגבי זייערע מניעות מבפנים[28].

ז. וויבאלד אז עבודת האבות האט זיך געטיילט אין די צוויי סוגים הנ"ל, האט זיך דאס אזוי אויך אפגעשפיגלט בנוגע זייערע תולדות: די אבות האבן געהאט צוויי סוגי „תולדות", בהתאם צו די צוויי סוגי עבודה[29] — „החסיד המעולה" און „הכובש את יצרו".

ובענינו, זיינען דאס די „תולדות יצ־חק" — „יעקב[30] ועשו האמורים בפר־שה"[31]: יעקב איז „איש תם יושב אהלים"

28) ואף שיש עילוי בתשובה (מאהבה) שעל ידה זדונות נעשו לו כזכיות (יומא פו, ב) — הרי [נוסף לזה שע"י הנסיונות שנתנסו האבות נפעל עילוי זה גם אצלם (ראה דרמ"צ (קצא, א־ב) שע"י נסיונות מבררים הניצוצות שבגקה"ט כמו ע"י תשובה), הנה] עילוי זה הוא תוצאה מעבודתו, מחמת גודל אהבתו לה' (תניא פ"ז), שזו הרי היא ירושה מהאבות.

וכן מה שבע"ת משכי לי' בחילא יתיר (זח"א קכט, ב), שמצד זה בע"ת יותר נעלה ממעלת ומדרגת אברהם אבינו שה' מרכבה (ראה בארוכה דרושי מי יתנך — מאמרי אדה"ז תקס"ה (כרך א) ע' תפז ואילך. אוה"ת שה"ש (כרך ב) ע' תרנא ואילך. ובכ"מ). — אולי י"ל דאין זה מצד נפשם האלקית, כי"א מצד נפשם החיונית כשמתהפכת לקדושה (כמבואר בארוכה בדרושים הנ"ל). אבל עצם (וסיבת) הקירוב של הבע"ת לקדושה הוא מצד תוקף ההתקשרות של נפה"א (הבא בירושה מהאבות).

29) שזהו „תולדות" הצדיק ברוחניות, ד„תולדו־תיהם של צדיקים מעשים טובים" (רש"י ר"פ נח ממ"ר ותנחומא עה"פ. וראה סוטה מו, ס"א: מאי סירות . . מצות).

30) ל' רש"י ריש פרשתנו.

31) ועד"ז בתולדות אברהם — יצחק וישמעאל. וגם אצל יעקב היו מעין ב' סוגים אלו, ע"ד החילוק דישששכר וזבולון (וראה אוה"ת פרשתנו קנד, ס"א). וראה ב"ר (פפ"ד, יט) בנוגע לראובן: אתה פתחת בתשובה.

— „החסיד המעולה"; און עשו איז „איש יודע ציד גו" — בהתאם צו דער עבודה פון כובש את יצרו. און דאָס איז דער אַנגעהויבן נאָך אַלס „תולדות" — ויתרוצצו במעי אמם.

דער חילוק איז אַבער: ביי די אבות, וואָס הן הן המרכבה, איז ניטאָ קיין אָרט פאַר אַ מציאות של רע ח"ו; משא"כ בא זייערע תולדות, וואָס תולדות זיינען דאָך ניט „אבות", נאָר מחוץ להם, איז שייך אַ מציאות פון רע, נאָר זייענדיק תולדות פון די אבות איז עס (ניט קיין רע ממש וגמור[32], נאָר) אין אַן אופן אַז זיין מציאות איז בלויז כדי צו אַרויס־רופן דורכדעם דעם ענין פון כובש את יצרו.

[ע"ד המבואר אין מאמר חז"ל[33] „איני יודע באיזה מהם חפץ, אם במעשה אלו (מעשיהן של רשעים) אם במעשה אלו (מעשיהם של צדיקים)" — דלכאורה תמוה: וואָס פאַר אַ קס"ד קען זיין אַז דער אויבערשטער זאָל זיין חפץ במעשיהן של רשעים?

שטייט אויף דעם דער ביאור[34], אַז דער ענין פון חפץ במעשיהן של רשעים איז — דער חפץ אין כובש זיין די מעשים, עבודת התשובה; מצד דעם אויבערשטן, וואָס „לא יגורך רע"[35], איז די מציאות פון „מעשיהן של רשעים" (ניט דער רע ח"ו, נאר) — די עבודת התשובה וואס קומט דורך דעם[36].

ועד"ז בנוגע צו עשו: דאָס וואָס ער איז געווען און דערנאָך געבאָרן געוואָרן מיט אַ טבע פון ציען זיך צו עבודה זרה, איז דאָס (מצד יצחק'ן) געווען בלויז כדי צו קענען דורכדעם דורכפירן די עבודה פון כובש את יצרו;

נאָר אַזוי ווי עשו איז געווען אַ בעל בחירה, איז „קלקל במעשיו" און „יצא ממנו" — ער האָט זיך אָפגעטיילט פון (קדושתו של) יצחק, און האָט, אדרבא, אַרויסגעבראַכט דעם רע מן הכח אל הפועל.

ח. עפ"ז ווערט מען אויך פאַרשטיין די „התרוצצות" ומריבה צווישן יעקב ועשו ווען „נחלת שני עולמות": ווי־באָלד דאָ רעדט זיך ווען עשו ווי ער איז נאָך במעי אמו — ד.ה., ווי ער איז נאָך אין תחום הקדושה כנ"ל — איז פאַרשטאַנדיק, אַז זיין דעמאָלטיקער ווילן עוה"ז איז אַן ענין אין קדושה, למעליותא, וואָס קומט אַלס תוצאה פון דעם וואָס ער איז „תולדות" יצחק —

אייניער פון די חילוקים צווישן דער עבודה פון „החסיד המעולה" און „כובש את יצרו" איז: ביי אַ „חסיד המעולה", היות אַז זיין עבודה איז די עלי' מדרגא לדרגא אין קדושה גופא, דעריבער דערהערט זיך ביי אים, אַז דער עיקר ותכלית איז שלימות העלי' — עולם הבא (וואָס איז אַן עולם ברור, אַן קיין (תערובת טוב ו)רע, כולו קודש), און דערצו שטרעבט ער און וויל:

משא"כ ביי אַ כובש את יצרו ווערט דערהערט, ווי דער עיקר מעלה באַשטייט אין דער עבודה בעוה"ז, וואו עס זיינען פאראן מניעות ועיכובים והעלמות והסתרים און ער איז זיך אויף זיי מתגבר וכובשם.

און דערפאר איז די „התרוצצות"

---

32) ובפרט שבנוגע לעובר במעי אמו לכאורה לא שייך לומר שיש בו (ציור) רע בפועל, כ"א בכח. — ועיין סנה' (צא, ב. ב"ר פל"ד, י) מאימתי יצה"ר שולט באדם כו'.

33) ב"ר ספ"ב.

34) אוה"ת עקב ע' תקה (וראה יפ"ת לב"ר שם). וראה לקו"ש חט"ו ע' 178 הערה 49.

35) תהלים ה, ה. וראה לקו"ת במדבר ג, ג.

36) להעיר מלקו"ש חט"ז ע' 412 ואילך.

צווישן יעקב ועשו געוועז בנוגע „נחלת שני עולמות": יעדע פון די צוויי אופנים עבודה איז כלול אויך פון דעם צווייטן אופן: אויך א „חסיד המעולה" דארף טאן עבודתו אין עוה"ז דוקא; און לאידך, מוז א כובש את יצרו עולה זיין מדרגא לדרגא אין קדושה גופא — ער מוז זיך אפרייסן פון עוה"ז (אפילו פון דער עבודה מיט עוה"ז — צו מברר זיין עוה"ז און אים מהפך זיין לקדושה)[37] און אפגעבן זיך (מזמן לזמן עכ"פ) אויף דער עבודה פון („עוה"ב" שבעוה"ז) „יושב אהלים".

דער חילוק איז אבער: ביי דעם חסיד המעולה איז די יריד‌ה אין עוה"ז צוליב עוה"ב — צוקומען דורך עוה"ז צו דער העכסטער דרגא אין עלי' בקודש; און ביי א כובש את יצרו איז פארקערט: דאס וואס ער איז זיך עוסק אין דעם ענין פון „יושב אהלים", איז כדי אז זיין עבודה מיט (און אין) עוה"ז זאל זיין בתכלית השלימות.

און דערפאר, מצד ענינו של יעקב, „יושב אהלים", ווערט החלטתו אז מען דארף וועלן עוה"ב, און אויך עוה"ז איז צוליב עוה"ב; אבער מצד ענינו של עשו איז בא עם דער עיקר עולם הזה (דער עילוי וואס קומט ארויס ע"י דער עבודה אין עוה"ז), און (די עבודה פון) עוה"ב איז צוליב דער עבודה אין עוה"ז.

ט. דערמיט איז אויך מוסבר וואס חז"ל זאגן אז „ויגדלו הנערים" מיינט — גדלות רוחנית, און דער זהר איז נאך מוסיף אז אברהם האט מחנך געווען (אויך) עשו'ן במצות ביז ער זאל ווערן א גדול (ברוחניות) בפועל:

אברהם, האבנדיק דעם כח פון „יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' גו'"[38], האט געפועל'ט אויף עשו'ן, אז ער זאל זיין א כובש את יצרו בפועל.

און דאס איז וואס דער פסוק איז ממשיך, אז דער „ויגדל[ו]" פון עשו האט זיך ארויסגעזאגט אין „ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה" — ווייל אויך דער ענין (ווי דאס איז מצד אברהם ויצחק) איז למעליותא:

זייענדיק אן „איש שדה", אז ער טוט זיין עבודה אין וועלט, איז — בכדי צו גובר זיין און כובש זיין די העלמות והסתרים פון „שדה", האט עשו געדארפט זיין א „יודע ציד", כפרש"י[39] „לצוד ולרמות" — ווי ערקלערט בכמה מקומות[40], אז כדי צו דורכפירן די עבודה איז וועלט דארף מען אנקומען צום ענין ה„רמאות", כביכול: מען דארף זיך אנטאן אין „לבושי המתברר", ד.ה. אז די נשמה פארנעמט זיך מיט ענינים פון וועלט (ווי אכילה ושתי' וכו') וואס האבן אויבנאויף קיין שייכות ניט צו איר, און דורך טאן די זאכן לשם שמים וכו' איז זי מברר די ניצוצי קדושה וועלכע געפינען זיך אין די דברים גשמיים.

דאס אלץ איז אבער נאר ווי דער ענין איז מצד אברהם ויצחק; לפועל אבער, נאך דעם ווי ס'האט אויפגעהערט חינוכו

---

37) ראה לקו"ת בלק (עב, א־ב) דבשבת אין צ"ל עבודת הבירורים „כי בשבת אנו בבחי' ישראל". וראה לקו"ש ח"ח ע' 118 הערה 35 בפירוש מרז"ל (אבות פ"ד מ"י) „הוי ממעט בעסק ועסוק בתורה".

38) וירא יח, יט. — ולהעיר ממשנ"ת (לקו"ש חט"ו ע' 194 ואילך) בהחילוק בין אברהם ליצחק, ש"ל שמכיון שאברהם ענינו המשכה מלמעלה למטה, לכן ה' בכחו לפעול על ישמעאל שיחזור בתשובה (משא"כ יצחק שלא פעל על עשו שיחזור בתשובה). ועפ"ז מובן מדוע דוקא אברהם הי' יכול להשפיע על עשו ולחנכו במצות, ולא — (אע"פ שהי' אביו) יצחק.

39) עה"פ.

40) ראה ד"ה פדה בשלום תש"ג פ"ב ואילך. ועוד. ולהעיר מברכות יז, א: ערום ביראה.

פון אברהם[41] און עשו „יצא", האָט זיך אָפּגעריסן פון זיין שייכות צו יצחק, האָט ער מקלקל געווען און איז געוואָרן „איש יודע ציד איש שדה" בפשטות, יצא לתרבות רעה.

יו"ד. דער ביאור הנ"ל — אז ווי עשו ווערט נולד פון יצחק איז ער טוב — איז מתאים ונלמד פון דעם ביאור פון אלטן רבי'ן[42] הטעם פאַרווואָס יצחק האָט געווּאלט געבן די ברכות צו עשו'ן,

אז דאָס איז דערפאַר ווּאָס יצחק האָט געקוקט אויף עשו'ן ווי ער איז מצד רישי' (שרשו), ווּאָס דאָרט דערהערט זיך, כנ"ל, דער טוב ועילוי פון דעם ענין וסדר עבודה איז ווּעלט — ניט צו נתפעל ווערן פון די העלמות אין עוה"ז, ואדרבה, צו פועל זיין, כובש זיין אז ווּעלט גופא זאל נתברר ונתעלה ווערן אין קדושה.

אעפ"כ זיינען די ברכות געגעבן געוואָרן דוקא צו יעקב, ווייל נאָר ער האָט געהאַט דעם כח צו מברר זיין עוה"ז[43]; דוקא דורך דעם ווּאָס מ'איז א „יושב אהלים" (מ'האָט דעם כח התורה) קען מען דערנאָך מברר זיין עוה"ז און מאַכן פון עולם א דירה לו ית'.

יא. און דאָס איז אויך די הוראה בעבודה בפועל:

אע"פ אז אידן זיינען בני יעקב — מיינט עס ניט אז זיי דאַרפן זיך באַגנוגענען מיט דער עבודה פון „יושב אהלים", ואמחז"ל[44] כל האומר א'ין לי אלא תורה אפילו כו', נאָר עס דאַרף ביי זיי זיין אויך די עבודה פון „איש שדה", ווייל אויך די עבודה איז איבערגעגעבן געוואָרן צו יעקב'ן.

און ווי דער רמז[45] אין פירוש רש"י אויף „ואלה תולדות" — „יעקב ועשו האמורים בפרשה": א איד דאַרף וויסן אז עס מוזן זיין ביידע „תולדות" (— סוגי עבודה), סיי (עבודת) יעקב און סיי (עבודת) עשו, אָבער ח"ו ניט ווי עשו איז געווען בפועל, נאָר אין דעם אופן ווי „אמורים בפרשה" — ווי עשו (ועבודתו) זיינען ע"פ תורה.

און כדי דאָס צו דורכפירן, דאַרף מען פריער מקדים זיין די עבודה פון יעקב — „איש תם יושב אהלים" [וכמרומז אויך אין פירוש רש"י הנ"ל, ווּאָס ער איז מהפך סדר ההולדה און איז מקדים יעקב לעשו]: פריער דאַרף מען זיך אפּגעבן מיט לימוד התורה, און אין אן אופן פון „איש תם": לערנען תורה בתמימות — ניט צו פּרוואָוון פאַרקרימען ח"ו ווּאָס שטייט אין תורה, אַריינטייטשן „יצרו" ח"ו אין תורה, נאָר זוכן דעם אמת פון תורה.

צוזאַמען דערמיט דאַרף מען וויסן, אז ביי דעם טאָר מען זיך ניט אָפּשטעלן. נאָך דער עבודה פון „יושב אהלים"

---

41) בלשון הזהר — „סטרא" ו„זכותי" וחינוכו של אברהם. ומתאים עם מחז"ל (ב"ב טז, ב. פרש"י פרשתנו כה, ל. ועוד) שעשו מרד לאחרי מיתת אברהם. וידועה השקו"ט במ"ש רש"י עה"פ (שם, כז) ויגדלו הנערים „כיון שנעשו בני י"ג שנה" (ולא — ט"ו). ואכ"מ.

42) תו"א פרשתנו כ, ג. מאמרי אדה"ז — תקס"ה (כרך א) ע' יז ואילך. עה"ת (בראשית שמות) פרשתנו ע' קסב ואילך. תו"ח פרשתנו יט, ד ואילך. אוה"ת פרשתנו קנא, ב ואילך.

43) שלכן מצינו ענין ה„רמאות" גם אצל יעקב, ד„בא אחיך במרמה" (פרשתנו כז, לה), „אם לרמאות הוא בא גם אני אחיו ברמאות" (פרש"י ויצא כט, יב).

44) יבמות קט, ב.

45) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 198. לקמן ע' 341 ואילך. ולהעיר מאוה"ת פרשתנו (כרך ד) תשצט, ב ואילך.

דאַרף מען טאָן אין „שדה", בכדי צו „פאַנגען" ציד פון עניני העולם און דערפון מאַכן „מטעמים" פאַרן אויבערשטן[46], אבינו שבשמים.

און אע"פ אַז כדי צו דורכפירן די עבודה דאַרף מען זיין אַ „יודע ציד" — מען דאַרף זיך „אַנטאָן" אין לבושי העולם, און וויסן אין וואָס וועלט „קאַכט" זיך, וועז מען רעדט מיט אַ אידן וועלכער געפינט זיך ר"ל אין „שדה", און מען דאַרף אים מקרב זיין צו אידישקייט — קען מען מיט אים ניט ריידן אין לשון הקודש און אַ סגנון וואָס איז מתאים פאַר די וואָס זיינען „יושב אהלים", נאָר מען דאַרף ריידן אין שפת המדינה און דער תוכן פון די רייד איז אין אַ „לבוש" המתאים פאַר אַן „איש השדה" ובלשון הרמב"ם[47]: יזרז אותו בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו כו' אגוזים כו' וכשיגדיל — מנעלים יפים וכשיהי' שלם בשכלו יותר — ממון כו' יכבדוך; וכל זה מגונה ואמנם יצטרך למיעוט שכל האדם. —

און חאָטש אַז דערווייל רעדט ער וועגן דער שטרעבונג צו אגוזים וכו' — וויבאַלד אַז ער טוט עס בהמשך פון זיין עבודה אַלס „יושב אהלים", פאַרהיט דאָס אים, אַז זיין עבודה אין שדה זאָל זיין לויט דרכי התורה[48]; ס'איז „תולדות יצחק . . האמורים בפרשה".

און דורך דעם וואָס מען פירט דורך די עבודה פון „תולדות יצחק" אין ביידע סוגי עבודה הנ"ל, איז מען זוכה בקרוב צו דעם זמן וועז יאמרו ליצחק „כי אתה אבינו"[49], בגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

(משיחת ש"פ תולדות תשמ"א)

---

46) ראה תניא פכ"ז.

47) פיהמ"מ סנה' ר"פ חלק.

48) להעיר מפרש"י פרשתנו שם: במרמה — בחכמה.

49) שבת פט, ב. תו"א יז, ג. כא, ג. תו"ח פרשתנו י, ג ואילך. ויצא כד, ד ואילך. ובכ"מ.